

Eno leto je minilo od Evropskega seminarja šol za socialno delo, delovnega srečanja učiteljev iz vse Evrope. Višja šola za socialne delavce Univerze v Ljubljani je bila gostiteljica in predlagateljica koncepta srečanja. Tema o teoretičnih konceptih socialnega dela in izobraževanju je omogočila, da se odprejo razprave o najbolj aktualnih temah stroke in izobraževanja zanjo. Mislim, da smo premalo poudarjali dosežek Bleda: v Sloveniji in Jugoslaviji se je prvič na evropski ravni govorilo o teoriji in praksi socialnega dela. Gostili smo najuglednejše učitelje evropskih šol za socialno delo. Jugoslovanske šole za socialno delo so imele edinstveno priložnost, preveriti svoje koncepte in stopiti v dialog s svetom v skupnem iskanju poti naprej.

Enkratno priložnost smo nedvomno izkoristili. Tako lahko temu uvodu ob izidu trojne številke Socialnega dela z izbranimi referati seminarja in veselju, da imamo gradivo pred seboj, dodam razmislek o učinkih srečanja na Bledu.

Danes lahko ugotovimo, da je bil ta seminar uvod v izredno plodno leto prodora stroke v slovenski prostor. Kot da bi učitelji naše šole dobili novo moč za potrebno ofenzivo v razlagi doktrine, prispevka, ciljev socialnega dela. Zdi se, da je s podporo Evrope lažje argumentirati, da se socialno delo mora vsidрати v zavest kot družbeno področje organizirane pomoči, ki se mu ne moremo odreči.

Spoznanje, da v naši družbi še nikoli ni bilo dovolj prostora za odkrivanje stvarnosti, kot jo lahko pokažeta in poimenujeta znanost in stroka socialnega dela, ne hromi več. Sledi le, da je treba nadaljevati z delom na razvoju teoretičnih konceptov in specifičnih metodičnih orodij za reševanje socialnih problemov ljudi skupaj z njimi, da potrebujemo inovacije v organizirani in prostovoljni pomoči.

V Evropi smo si lahko pritrdili, da sodi socialno delo med tiste znanosti in stroke, ki so v našem stoletju doživele najhitrejši razvoj, vendar danes stoji ta stroka pred novimi protislovji in novimi dilemami, ki zahtevajo spremembo paradigme. Tako smo mnoge dileme ob iskanju novih rešitev za kompleksne socialne probleme ljudi prepoznali kot skupne in pomembno je, da smo vzpostavili stvarne vezi, ki omogočajo sodelovanje v Evropi - skupne raziskave, izmenjave programov, gostovanja učiteljev in študentov.

Soočenje z Evropo je pokazalo, da smo v teoretični misli, v konceptualizaciji teorije pomoči, v raziskovalnem delu na šoli na ravni Evrope ali celo pred njo. Priznanje smo dobili za projekte sodelovanja s študenti in

za koncept fakultetnega študija, ki je pripravljen.

Zaostajamo pa pri izobraževanju za obvladovanje preciznih metodoloških orodij v socialnem delu. V šoli in izven nje moramo vložiti več časa in discipline za vzdrževanje svojskosti slehernega strokovnega koraka v procesu reševanja problemov ljudi, več skrbnosti v varovanju lastnih strokovnih orodij.

V teoretični misli se nova paradigma socialnega dela formulira na postavkah sistemske teorije, ki omogoča posebno in novo formulacijo za znanost, ki kot svoj predmet formulira iskanje novih rešitev za socialne probleme ljudi, ki potrebujejo pomoč. Znanstveno odkrivanje stvarnosti, odkrivanje, ki ga potrebujemo, da bi lahko posegli po pomoč v stvarnost, mora prispevati zamljevide, podatke za orientacijo, odkrivanje uresničljivega v sodelovanju z vsemi, ki so v problemu udeleženi.

Zame je temeljno sporočilo tega seminarja v naš prostor izraženo v tem, kar Mili Mass imenuje paradigma stranke: posebnost intervencije stroke je v ustvarjanju pogojev sodelovanja pri iskanju uresničljivega. Stranka oziroma udeleženi v problemu, kot temu pravi Peter Lüssi, definirajo problem. Prispevek stroke je v tem, da se v procesu pomoči problem vedno znova definira kot konkreten, uresničljiv dogovor.

V tem uvodu ni mogoče dati pregleda prispevkov seminarja, čeprav bi bilo zanimivo predstaviti enega od pogledov na celoto. Zbornik govori sam zase in vsak si bo celoto ustvaril sam. Rada bi le zaobjela v lok uvodno predavanje Doreen Gibson, ki nas je pozvalo k angažiranosti, k delu, k izpostavljanju v strokovnem delu za napredek, za boljše življenje - do pomembnih novih strokovnih pojmov, ki jih Peter Lüssi vnaša v sistemskem nauku o socialnem delu. Odgovor na vprašanje Doreen Gibson se glasi: socialno delo je uresničljiva naloga, vendar zahteva angažiranost in oblikovanje nove paradigme.

Teoretični in metodološki korak od stranke k sistemu udeleženih v problemu omogoča socialnemu delu, da precizneje kot doslej načrtuje, razmeji in poimenuje svoje delo. Metodični principi sistemskega socialnega dela vnašajo pomembne "nove besede". Princip vsestranske koristnosti, princip interpozicije, princip komunikacije, princip instrumentalne definicije problema, socialno-ekološki princip, princip pogajanja in princip sodelovanja, omogočajo, da v stroki izrazimo posebne okvire ravnanja. V naši strokovni misli pomenijo ti principi tudi odpiranje novih uvidov in sintez.

In na koncu še zelo osebni spomini. Srečanje na Bledu je bilo človeško toplo druženje z ljudmi, ki so mi bili blizu, ker so, tako kot jaz, spoštovali in imeli radi svoje delo. Tri dni smo se družili v trdem delu in uživali v njem. Ure dolgo smo si razlagali, razpravljali, primerjali stališča in koncepte in v podrobnosti skušali razumeti, kaj delamo in kako. Tako preprosto je bilo; prišli so in lotili smo se dela. Nobenih kurtoaznih formul ali uvodov nismo potebovali. Začeli smo z zanimanjem in radovednostjo, končali smo v prijateljstvu. Hvala vsem in vsakemu posebej!

Prav posebej pa se v imenu Visje šole za socialne delavce želim zahvaliti članom *Izvršilnega odbora* Mednarodnega združenja šol za socialno delo - Evropske regionalne skupine, in njegovemu predsedniku *Antoninu Wagnerju*, za zaupanje in pomoč pri organizaciji seminarja.

Z veseljem smo pozdravili tudi *Vero Mehta*, generalno sekretarko IASSW, ki si je kljub obremenjenosti vzela čas za aktivno sodelovanje na našem seminarju.

Prisrčno se zahvaljujem tudi kolegom iz jugoslovanskih šol za socialno delo, ki so sodelovali v organizacijskem odboru. Iskrena hvala tudi *Doreen Gibson* in *Yvesu Nedeljkoviču* za njuni inspirativni uvodni predavanji.

Cankarjevemu domu dolgujemo posebno zahvalo za brežhibno organizacijsko delo, ki ga je opravila *Marina Onič* s sodelavci.

Ljubljana, december 1990

Gabi Čacinovič Vogrincič

V Evropi smo si lahko privrili, da smo socialno delo preoblikovali in ga prilagodili potrebam naših ljudi. V Sloveniji pa smo se morali soočiti s popolnoma drugačnimi pogoji. V Sloveniji smo imeli na voljo zelo malo ljudi, ki so se ukvarjali s socialnim delom. Priznanje smo dobili za projekte sodelovanja s študenti